

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Bestemmingsplan | Toelichting

Binnenstad e.o., herziening erfgoed

Gemeente Gorinchem

Datum: 26 juni 2018

Projectnummer: 180187

ID: NL.IMRO.0512.BP2017178-3001

INHOUD

TOELICHTING

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doelstelling	3
1.2	Thematische herziening	3
1.3	Plangebied	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Planbeschrijving	5
2.1	Het plan	5
2.2	Gemeentelijk beleid	6
2.3	Wijze van bestemmen	8
3	Uitvoerbaarheid	9
3.1	Algemeen	9
3.2	Economische uitvoerbaarheid	9
3.3	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De gemeente Gorinchem heeft in haar 'Erfgoedverordening gemeente Gorinchem 2018' vastgelegd hoe de gemeente met het aanwezige erfgoed binnen de gemeente om wil gaan. In de gemeentelijke erfgoedverordening zijn onder andere regels gesteld ten aanzien van gemeentelijke stads- en dorpsgezichten. In het bestemmingsplan 'Binnenstad e.o.' is ter behoud en bescherming van de cultuurhistorische waarden van de Vesting Gorinchem een dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd stadsgezicht' opgenomen. Dit betekent dat aanvullende regels en/of vergunningplicht worden gesteld ten aanzien van bouwen, het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden én voor het slopen van een bouwwerk.

In lijn met het gedachtegoed en de regelgeving van de gemeentelijke erfgoedverordening wenst de gemeente Gorinchem om de gestelde regelgeving uit de erfgoedverordening ook van toepassing te verklaren bij een vergunningaanvraag binnen het beschermde stadsgezicht, om zo tot een zorgvuldige afweging te komen. Met het opstellen van voorliggend bestemmingsplan is vastgelegd dat bij nieuwe vergunningsaanvragen binnen het beschermde stadsgezicht van Gorinchem de regelgeving uit de gemeentelijke erfgoedverordening meegenomen moet worden in de afweging tot het al dan niet verlenen van een vergunning. Tevens wordt in lijn met de taakstelling van de gemeentelijke erfgoedcommissie in het kader van vergunningen advies gevraagd aan deze commissie.

1.2 Thematische herziening

Dit bestemmingsplan is een 'thematische herziening'. Dat is een bijzondere variant op een gewoon bestemmingsplan. Een bestemmingsplan herzielt of 'vervangt' normaal gesproken het voorheen geldende bestemmingsplan. Daarbij voorziet het nieuwe bestemmingsplan dan in een volledig planologisch-juridisch kader door middel van een verbeelding met bestemmingen en bijbehorende regels. Deze thematische herziening heeft echter een ander doel en een andere werking. Het doel van dit bestemmingsplan is uitsluitend het vastleggen van een juridisch-planologische regeling dat de regels uit de gemeentelijke erfgoedverordening meegenomen moeten worden in vergunningsaanvragen binnen het beschermde stadsgezicht van Gorinchem. De herziening bestaat uitsluitend uit het toevoegen van deze regeling aan het bestemmingsplan 'Binnenstad e.o.'. Voor het overige blijven de vigerende regelingen dus gewoon gelden. De opzet van dit bestemmingsplan is daarom zodanig dat het 'onderliggende' bestemmingsplan van kracht blijft.

1.3 Plangebied

Het plangebied bestaat uit alle gronden behorend tot de bestemmingsplannen 'Binnenstad e.o.' (NL.IMRO.0512.2012120-4002) en '7^e Bastion' (NL.IMRO.0512.BP2009102-8100) van de gemeente Gorinchem. Voor de exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar de verbeelding van dit bestemmingsplan.

1.4 Leeswijzer

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en deze toelichting. De toelichting is opgebouwd uit 3 hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een toelichting gegeven op het plan. In hoofdstuk 3 wordt de uitvoerbaarheid van het plan besproken.

2 Planbeschrijving

2.1 Het plan

Op 28 juli 1988 zijn de binnenstad van Gorinchem en een deel van het omliggende gebied ingeschreven in het register beschermde stads- en dorpsgezichten. Gelet op artikel 36 van de Monumentenwet 1988 is de gemeente verplicht voor het aangewezen gebied een beschermend bestemmingsplan op te stellen. Binnen beschermde gezichten geldt een vergunningstelsel voor het geheel of gedeeltelijk slopen van bouwwerken. De vergunningverlener hiervoor is het bevoegde gezag. De navolgende afbeelding toont een indicatie van de grenzen van het beschermde stadsgezicht.

Globale grens van het beschermd stadsgezicht (gele lijn), afgeleid van het aanwijzingsbesluit tot beschermd stadsgezicht (Bron: Bestemmingsplan Binnenstad e.o.).

In het bestemmingsplan Binnenstad e.o. zijn de gronden van het beschermd stadsgezicht voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd stadsgezicht' (artikel 33). Met deze dubbelbestemming is het behoud en de bescherming van de cultuurhistorische waarden van de Vesting Gorinchem planologisch gewaarborgd door aanvullende regels en/of vergunningplicht te stellen ten aanzien van bouwen, het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden én voor het slopen van een bouwwerk. Voor het bestemmingsplan 7e Bastion, het woongebied bij Nonnenveld, ontbreekt een dergelijke dubbelbestemming momenteel.

Bij de vergunningsplichten, die in de dubbelbestemming zijn opgenomen, is als voorwaarde gesteld dat een vergunning enkel wordt verleend indien de aanwezige cultuurhistorische waarden van de gronden niet in onevenredige mate wordt aangetast dan wel dat de mogelijkheden voor het behoud, versterken en/of herstel van die waarden niet worden verkleind.

De gemeente Gorinchem heeft in haar 'Erfgoedverordening gemeente Gorinchem 2018' verder richting gegeven aan de omgang met monumentale, archeologische en cultuurhistorische waarden op haar grondgebied. Om te kunnen komen tot een zorgvuldige belangenafweging is de gemeente Gorinchem voornemens om de regels uit de gemeentelijke erfgoedverordening mee te nemen in haar belangenafweging bij vergunningsaanvragen in het beschermde stadsgezicht van Gorinchem. Tevens wil het college de gemeentelijke erfgoedcommissie schriftelijk advies uit laten brengen in het kader van vergunningsaanvragen. Dit advies kan het college vervolgens meenemen in haar afweging tot het nemen van een besluit. De gemeentelijke erfgoedcommissie is ingesteld op grond van de 'Verordening op de Erfgoedcommissie gemeente Gorinchem 2018'.

2.2 Gemeentelijk beleid

2.2.1 *Erfgoedverordening gemeente Gorinchem 2018*

De erfgoedverordening van de gemeente Gorinchem regelt voornamelijk de aanwijzing en instandhouding van het erfgoed, zoals monumenten, archeologische terreinen en stads- en dorpsgezichten. Zo is binnen de erfgoedverordening de aanwijzing van gemeentelijke monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten geregeld. Daarnaast is ook de instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken vastgelegd. Onderdeel van de regeling ten aanzien van de instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken is dat de gemeentelijke erfgoedcommissie voor een aantal zaken een adviesorgaan vormt voor het college van burgemeester en wethouders. Zo vraagt het college de commissie om advies bij bijvoorbeeld de aanwijzing tot een gemeentelijk monument, vergunningen met betrekking tot gemeentelijke monumentale zaken en de aanwijzing van gronden als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht.

Ten aanzien van de instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken is in artikel 12 beschreven dat de erfgoedcommissie bij de beoordeling en advisering van plannen de uitgangspunten bij bijlage 1 van de gemeentelijke verordening moet toepassen. Overwegingen bij het beoordelen van bouwplannen aan of in de invloedssfeer van cultureel erfgoed zijn:

- Gebruiken en behouden.
- Onderhoud en restauratie.
- Onderzoeken en plannen.
- Respect voor de historische gelaagdheid.
- Nieuwe elementen zijn herkenbaar.
- Respect voor de context.

Daarnaast legt artikel 17 van de erfgoedverordening voor de gemeentelijke stads- en dorpsgezichten vast dat het zonder omgevingsvergunning niet is toegestaan een bouwwerk te slopen. Daarbij wordt aangegeven dat het college een vergunning bijvoorbeeld kan weigeren indien naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd.

2.2.2 Verordening op de Erfgoedcommissie gemeente Gorinchem 2018

De Erfgoedcommissie is door het college van burgemeester en wethouders ingesteld ter uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsvergunning (Wabo), de Monumentenwet 1988, de Erfgoedverordening Gemeente Gorinchem 2018 en wegens het adviseren over het borgen van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen. In de 'Verordening op de Erfgoedcommissie gemeente Gorinchem 2018' zijn onder andere de taken, samenstelling, zittingsduur en uitgangspunten van de commissie vastgelegd.

De commissie heeft als taak het college van burgemeester en wethouders op verzoek of uit eigen initiatief van voorlichting en advies te dienen:

- ter zake van de toepassing van de Wabo, zowel betrekking hebbend op vergunningaanvragen voor rijks- en gemeentelijke monumenten;
- ter zake van de Wabo, betrekking hebbend op vergunningaanvragen binnen het beschermde Stadsgezicht;
- op grond van de "Erfgoedverordening Gemeente Gorinchem 2018";
- over de aanwijzing van gemeentelijke monumenten;
- over de aanwijzing van beeldbepalende panden;
- over de borging van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan;
- over zaken, die van belang zijn voor de behartiging van de monumentenzorg en cultuurhistorische waarden.

2.2.3 Conclusie

In de gemeentelijke erfgoedverordening zijn regels vastgelegd over de omgang met archeologische, monumentale en cultuurhistorische waarden binnen het grondgebied van de gemeente Gorinchem. Zo zijn er regels vastgelegd ten aanzien van de instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken, waarbinnen is geregeld dat de gemeentelijke erfgoedcommissie betrokken moet worden bij de beoordeling en advisering van plannen met betrekking tot vergunningen. Dit advies dient conform de uitgangspunten uit bijlage 1 van de erfgoedverordening te gebeuren. Onderdeel van de taakomschrijving van de erfgoedcommissie is het uitbrengen van advies bij vergunningaanvragen binnen het beschermde stadsgezicht. Om tot een eenduidige omgangsvorm ten aanzien van vergunningaanvragen binnen het beschermde stadsgezicht van Gorinchem te komen, wordt de regelgeving uit de Erfgoedverordening gemeente Gorinchem 2018 in voorliggende thematische herziening vastgelegd als voorwaarde bij vergunningverlening. Tevens wordt geregeld dat in het kader van de vergunningverlening advies wordt gevraagd bij de gemeentelijke erfgoedcommissie. Dit betekent dat college in haar afweging de uitgangspunten uit bijlage 1 van de erfgoedverordening én het advies van de erfgoedcommissie meeneemt. Het college blijft het bevoegd gezag in de vergunningprocedure. De opgenomen toetsingscriteria uit bijlage 1 zijn van toepassing op alle vergunningsaanvragen binnen het beschermde stadsgezicht en dus niet alleen bij monumentale gebouwen binnen het stadsgezicht. Tenslotte geldt dat de regeling ten aanzien van het beschermde stadsgezicht ook van toepassing wordt verklaard op het woongebied aan het Nonneveld. Daarmee ontstaat voor het volledige beschermde stadsgezicht een eenduidige regeling.

2.3 Wijze van bestemmen

2.3.1 Algemeen

Voor deze thematische herziening is gebruik gemaakt van de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen standaardvorm van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP2012). Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden gezien en toegepast.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van onder andere de beweegredenen en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Ook is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan. Tot slot maakt een eventuele bijlage onlosmakelijk onderdeel uit van het bestemmingsplan.

2.3.2 Dit bestemmingsplan

Voorliggend bestemmingsplan voorziet in de juridisch-planologische vastlegging van de regels uit de gemeentelijke erfgoedverordening bij omgevingsvergunningprocedures voor het afwijken van de bouwregels, het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden én voor het slopen van een bouwwerk binnen het beschermde stadsgezicht van de gemeente Gorinchem. Ook wordt de erfgoedverordening meegenomen bij het stellen van nadere eisen aan de gestelde bouwregels in de bestemming 'Waarde - Beschermde stadsgezicht'. Deze dubbelbestemming wordt ook van toepassing verklaard op de gronden behorende bij het bestemmingsplan '7^e Bastion'.

Dit betekent concreet dat voorliggende thematische herziening vastlegt, dat het college bij het stellen van nadere eisen en het verlenen van omgevingsvergunningen moet bepalen of sprake is van het in onevenredige mate aantasten van de cultuurhistorische waarden van het beschermde stadsgezicht, dan wel het verkleinen van de mogelijkheden voor het behoud, versterken en/of herstel van de cultuurhistorische waarden. Het college dient daarbij het geldende beleid, zoals verwoord in bijlage 1 de Erfgoedverordening gemeente Gorinchem 2018, mee te nemen in de belangenafweging en zal bepalen of sprake is van de onevenredige aantasting van aanwezige cultuurhistorische waarden dan wel de verkleining van de genoemde mogelijkheden. Tenslotte wordt nog toegevoegd dat in het kader van het stellen van nadere eisen en in het kader van de vergunningverlening schriftelijk advies wordt gevraagd aan de erfgoedcommissie.

3 Uitvoerbaarheid

3.1 Algemeen

In dit bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het bestemmingsplan legt uitsluitend de adviesrol van de erfgoedcommissie in het kader van een vergunningprocedure juridisch-planologisch vast. Een uitgebreide toets aan de reguliere haalbaarheidsaspecten is daarmee niet noodzakelijk.

3.2 Economische uitvoerbaarheid

Met betrekking tot voorliggend bestemmingplan zijn kosten voor de gemeente gemoeid. De kosten voor de gemeente betreffen het opstellen van het bestemmingsplan, planbegeleiding en het beoordelen van aanvragen voor omgevingsvergunning. Deze laatste kosten worden via het heffen van leges terugverdiend. Dit bestemmingsplan bevat geen aangewezen bouwplan (artikel 6.12 Wro jo. 6.2.1.). Het opstellen van een exploitatieplan is daarom niet aan de orde. Hiermee wordt geacht dat de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is aangetoond.

3.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Vanaf woensdag 9 mei 2018 tot en met dinsdag 19 juni 2018 heeft het voorontwerp bestemmingsplan voor inspraak ter visie gelegen. Parallel hieraan liep het wettelijk vooroverleg met de betrokken overleginstanties.

Er zijn geen inspraakreacties ingediend. Het vooroverleg heeft geleid tot twee vooroverlegreacties van het Waterschap Rivierenland en de Gasunie Transport Services B.V. Beiden bevestigen dat het bestemmingsplan voldoet aan hun beleid. De reacties hebben niet geleid tot planaanpassing.